

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος στην ελληνική έκδοση	13
<i>ΣΤΑΜΟΣ ΠΑΠΑΣΤΑΜΟΥ</i>	

Εισαγωγή	17
<i>VINCENT YZERBYT, ISABELLE ROSKAM & ANNALISA CASINI</i>	

Κεφάλαιο 1. Φύλο και γνωστικές νευροεπιστήμες: Ανάπτυξη και πλαστικότητα του εγκεφάλου	27
<i>CATHERINE VIDAL & CÉCILE COLIN</i>	

1. Διαφορές ανάμεσα στα φύλα και πλαστικότητα του εγκεφάλου	29
1.1 Η οικοδόμηση του εγκεφάλου των κοριτσιών και των αγοριών	29
1.2 Η πλαστικότητα του εγκεφάλου	30
2. Τα στερεότυπα για τις γνωστικές ικανότητες των κοριτσιών και των αγοριών	34
2.1 Έχουν τα κορίτσια φυσικό ταλέντο στη γλώσσα;	34
2.2 Ο εγκέφαλος των αγοριών είναι πιο ικανός στα μαθηματικά;	35
2.3 Ο προσανατολισμός στον χώρο: Μια ανδρική υπόθεση;	38
2.4 Είναι οι γυναίκες προικισμένες από τη φύση ώστε να κάνουν πολλά πράγματα ταυτόχρονα;	39
3. Οι στάσεις στην κοινωνική και ιδιωτική ζωή: Το επιχείρημα της φύσης, μια αιώνια επιστροφή... ..	40
3.1 Είναι τα κορίτσια προγραμματισμένα για την ενσυναίσθηση και την επεξεργασία συναισθηματικών πληροφοριών και τα αγόρια για τη μηχανική;	40
3.2 Είναι ο εγκέφαλος των ανδρών ειδικά «καλωδιωμένος» για τη δράση και ο εγκέφαλος των γυναικών για τη διαίσθηση;	42
4. Συμπέρασμα: Νευροθητική εναντίον νευροσεξισμού	44
5. Βιβλιογραφικές αναφορές	46

Κεφάλαιο 2. Το φύλο και η οικοδόμηση της ταυτότητας του παιδιού: Η σκοπιά της αναπτυξιακής ψυχολογίας	49
<i>ISABELLE ROSKAM & VÉRONIQUE ROUYER</i>	

1. Η αναπτυξιακή προσέγγιση στην ψυχολογία	50
2. Όταν το περιβάλλον οικοδομεί το φύλο: Η έμφυλη κοινωνικοποίηση	51

2.1	Οι παράγοντες της κοινωνικοποίησης	52
2.2	Συνεισφορές και όρια των εργασιών στην έμφυλη κοινωνικοποίηση	53
3.	Όταν το παιδί οικοδομεί την ταυτότητα φύλου του: Η γνωστική προσέγγιση	54
3.1	Από την κατηγοριοποίηση στα σχήματα φύλου	55
3.2	Από τα σχήματα στην επεξεργασία της πληροφορίας	58
4.	Εξέλιξη και διαφορετικότητα των ταυτοτήτων φύλου καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής	61
4.1	Προς μια πληθυντική και ενεργητική κοινωνικοποίηση	62
4.2	Μια οικοδόμηση ταυτότητας υπό συνθήκες υψηλής πολιτισμικής έντασης	64
4.3	Μια οικοδόμηση ταυτότητας σε εξέλιξη καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής	64
5.	Συμπέρασμα	65
6.	Βιβλιογραφικές αναφορές	66

Κεφάλαιο 3. Φύλο και σχολική εκπαίδευση: Η ψευδαίσθηση

μιας θηλυκής υπεροχής 69

ALYSON SICARD, CÉLINE DARNON & DELPHINE MARTINOT

1.	Διαφορές ακαδημαϊκής επίτευξης μεταξύ κοριτσιών και αγοριών	70
1.1	Στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	71
1.2	Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	72
2.	Η θηλυκοποίηση του σχολείου: Είναι το σχολείο ένας χώρος στον οποίο τίθεται υπό αμφισβήτηση η ανδρική κυριαρχία;	73
2.1	Ένα σύμπαν γυναικών	74
2.2	Σχολείο και αρσενικότητα: Ένας δύσκολος συμβιβασμός	75
2.3	Ο «ιδανικός» μαθητής είναι κορίτσι	76
3.	Οι ενδείξεις μιας αναπαραγωγής της ανδρικής κυριαρχίας	77
3.1	Το σχολείο και η λειτουργία επιλογής του	78
3.2	Ο ανταγωνισμός: Ένα δυσμενές πλαίσιο για τα κορίτσια	79
3.2.1	Έλξη ή αποστροφή για τον ανταγωνισμό: Ένα ζήτημα φύλου	79
3.2.2	Αναπτύσσοντας κίνητρα «νικητών» ή «ηττημένων»	80
3.3	Στο σχολείο, οι ανισότητες φύλου δίνουν τη θέση τους σε μια ατομική «αξιοκρατική» ιεραρχία	82
4.	Συμπέρασμα: Η γυναικεία κυριαρχία στο σχολείο δεν είναι παρά μια ψευδαίσθηση	83
5.	Βιβλιογραφικές αναφορές	86

Κεφάλαιο 4. Φύλο και σχολικός και επαγγελματικός προσανατολισμός 91

FRÉDÉRIC NILS, CRISTINA AELENEI & CATHERINE VERNIERS

1.	Το «μοντέλο της οριοθέτησης και του συμβιβασμού» της Linda Gottfredson	94
1.1	Δύο περιεχόμενα, δύο κρίσεις, δύο διαδικασίες	95
1.2	Οι αναπτυξιακές πτυχές	98

1.3 Μια απεικόνιση του γνωστικού χάρτη των επαγγελμάτων με βάση πρόσφατα δεδομένα	100
2. Η έλλειψη ενδιαφέροντος για τα επαγγέλματα των κλάδων STIM και οι στόχοι «έμφασης στο κοινό καλό»	103
2.1 Το στερεότυπο της έλλειψης έμφασης στο κοινό καλό που συνδέεται με τα επαγγέλματα STIM	103
2.2 Διαφορές φύλου στη διάσταση της έμφασης στο κοινό καλό	104
2.3 Πώς το στερεότυπο ενός ελλείμματος έμφασης στο κοινό καλό το οποίο σχετίζεται με τα επαγγέλματα STIM επηρεάζει τις επιλογές προσανατολισμού των γυναικών	106
3. Πέρα από τους κλάδους STIM: Ο ρόλος της «ευφυΐας» στον προσανατολισμό των γυναικών	108
3.1 Ένα σθεναρό στερεότυπο: Οι γυναίκες είναι λιγότερο ευφυείς από τους άνδρες	109
3.2 Επιστήμες που έχουν τη φήμη ότι προορίζονται για τα «λαμπρά μυαλά»	110
3.3 Πώς τα μηνύματα για την ευφυΐα επηρεάζουν τις επιλογές προσανατολισμού των γυναικών	112
4. Συμπεράσματα	114
5. Βιβλιογραφικές αναφορές	115

Κεφάλαιο 5. Φύλο και γήρανση 117

STEFAN AGRIGORAEI & ELISE GRIMM

1. Φύλο και μεταβάσεις ζωής	119
2. Φύλο και επιδράσεις κοόρτης	120
3. Φύλο και τρόποι αντίληψης της γήρανσης	121
3.1 Είναι τα ηλικιακά στερεότυπα έμφυλα;	121
3.2 Οι αντιλήψεις των γυναικών και των ανδρών σε σχέση με τη γήρανση	122
4. Φύλο και γνωστικές επιδόσεις των γηρασκόντων ενηλίκων	123
4.1 Φύλο και γνωστική έκπτωση	123
4.2 Φύλο και άνοιες	124
4.3 Παράγοντες υπεύθυνοι για τις διαφορές φύλου που εκδηλώνονται στο γνωστικό επίπεδο	125
5. Συμπεράσματα και προοπτικές	127
6. Βιβλιογραφικές αναφορές	131

Κεφάλαιο 6. Φύλο και ψυχοπαθολογία 135

PIERRE PHILIPPOT & KHOLOUD SABER BARAKAT

1. Επιδημιολογικά δεδομένα για την ψυχοπαθολογία και το κοινωνικό φύλο	136
1.1 Οι διαφορές κοινωνικού φύλου στον επιπολασμό των διαταραχών	136
1.2 Η αναπτυξιακή τροχιά στις διαφορές κοινωνικού φύλου στην ψυχοπαθολογία	137
2. Οι θεωρητικές εξηγήσεις των διαφορών κοινωνικού φύλου στην ψυχοπαθολογία	139

2.1 Οι «βιολογικές» θεωρίες	139
2.2 Οι κοινωνικοαναπτυξιακές θεωρίες	143
2.2.1 Οι διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές πρακτικές	143
2.2.2 Η έκθεση σε διαφορετικούς στρεσογόνους παράγοντες	144
2.2.3 Η διαφοροποιημένη κοινωνικοποίηση των συναισθημάτων	145
2.3 Οι οικοδομιστικές και φεμινιστικές κοινωνικές θεωρίες	148
3. Ένα συγκεκριμένο παράδειγμα: Θηλυκότητες και ανθεκτικότητα μεταξύ των επιζώνων τραύματος στον αραβικό κόσμο «μετά το 2011»	150
4. Συμπέρασμα	154
5. Βιβλιογραφικές αναφορές	155

Κεφάλαιο 7. Κοινωνικό φύλο και ψυχανάλυση: Από την ταυτότητα στην εκ-σωτερικότητα του φύλου – Φροϋδικές και λακανικές προοπτικές 159
FANNY CHEVALIER

1. Ομιλούν σώμα, ομιλούμενο σώμα	163
2. Ποιο το πεπρωμένο της ανατομίας; Οι φροϋδικές υποθέσεις	166
3. Η κωμωδία των φύλων – Ένα προσχέδιο της λακανικής ανάγνωσης	170
4. Επιλογή του υποκειμένου και επιθυμία του Άλλου	172
5. Συμπέρασμα	177
6. Βιβλιογραφικές αναφορές	179

Κεφάλαιο 8. Φύλο, στερεότυπα και διομαδικές σχέσεις 183
VINCENT YZERBYT, VIRGINIE BONNOT & KLEA FANIKO

1. Οι αναπαραστάσεις του κοινωνικού φύλου: Στερεότυπα και άλλες προκαταλήψεις	185
1.1 Οι στερεοτυποποιημένες θεωρήσεις για τις γυναίκες και τους άνδρες ...	185
1.2 Από τις δεδηλωμένες δοξασίες έως τις υπόγειες επιρροές	189
1.3 Οι εξηγητικοί παράγοντες: Από τη βιολογία στις σχέσεις εξουσίας εντός της κοινωνικής δομής	191
1.4 Ο αμφίθυμος σεξισμός, τα προδιαγραφικά στερεότυπα και η αυτοστιγματοποίηση	193
2. Τα εμπόδια στην ισότητα	196
2.1 Αντικειμενοποίηση και σεξουαλική βία	196
2.2 Οι αντιδράσεις απέναντι στις αντικανονιστικές γυναίκες και οι απαντήσεις στην πρόοδο προς την ισότητα	198
2.3 Γυναίκες εναντίον άλλων γυναικών: Το φαινόμενο της «βασίλισσας των μελισσών»	201
2.4 Η αντίσταση στη συλλογική δράση	203
3. Παράγοντες που συμβάλλουν στην ισότητα	204
3.1 Η συλλογική δράση υπέρ των γυναικών	205
3.2 Αντίκτυπος των προγραμμάτων καθοδήγησης από μέντορες και της εμπλοκής των γυναικών	206
3.3 Η σημασία της συμπεριληπτικής γλώσσας	209
4. Συμπεράσματα	211
5. Βιβλιογραφικές αναφορές	211

Κεφάλαιο 9. Φύλο και εργασία: Η σκοπιά της ψυχολογίας και της εργονομίας 217
ANNALISA CASINI, MATHIEU-JOËL GERVAIS & KAREN MESSING

1. Άνδρες και γυναίκες στην εργασία: Μια διαπίστωση διαφορών και ανισοτήτων	219
1.1 Ο οριζόντιος διαχωρισμός	219
1.2 Ο κάθετος διαχωρισμός	221
2. Πώς εξηγείται ο διαχωρισμός στην εργασία με βάση το φύλο;	222
2.1 Αυτοαποκλεισμός και διακρίσεις στην εργασία	223
2.2 Αναπαραστάσεις και στερεότυπα φύλου με βάση την αξιολόγηση των επαγγελμάτων και των ατόμων	224
2.3 Τομείς, οργανώσεις και έμφυλα επαγγέλματα	226
2.4 Η διεπαφή εργασίας/οικογένειας	228
3. Οι συνέπειες του καταμερισμού της εργασίας με βάση το φύλο	229
3.1 Φύλο και μισθολογική απόκλιση	229
3.2 Φύλο και ανισότητες στον τομέα της υγείας στην εργασία	230
4. Συζήτηση	232
4.1 Αμφισβήτηση της «ουσιοκρατικής» φύσης του φύλου	234
4.2 Πέρα από το βιολογικό φύλο ως «κατηγορία ανάλυσης»	236
4.3 Η εργασία ως συλλογικό έργο	237
5. Βιβλιογραφικές αναφορές	238

Κεφάλαιο 10. Φύλο και πολιτισμός 243
AUDREY HEINE & LAURENT LICATA

1. Διαπολιτισμική ψυχολογία: Ορισμός και πεδίο μελέτης	244
2. Φύλο και πολιτισμός	245
3. Οι σχέσεις των φύλων στους τρεις κλάδους της διαπολιτισμικής ψυχολογίας	247
3.1 Το φύλο στη συγκριτική διαπολιτισμική ψυχολογία	247
3.2 Το φύλο στην πολιτισμική ψυχολογία	250
3.3 Το φύλο στην ψυχολογία των διαπολιτισμικών σχέσεων	252
4. Μια διατομεακή προσέγγιση	255
4.1 Υπερεκτίμηση και υποεκτίμηση της πολιτισμικής διάστασης σε σχέση με το φύλο	256
4.2 Διαπολιτισμική ψυχολογία και διατομεακότητα	257
5. Βιβλιογραφικές αναφορές	259

Κεφάλαιο 11. Φύλο, ταυτότητα φύλου και σεξουαλικός προσανατολισμός: Η κανονιστικότητα υπό το πρίσμα της πειραματικής ψυχολογίας και της ψυχολογίας του λόγου 265
SARA AGUIRRE, CAROLINE CLOSON & EMMA SARTER

1. Η πειραματική προσέγγιση και η έρευνα γνώμης	268
1.1 Οι κανόνες φύλου και σεξουαλικότητας: Μια προϋπόθεση για τις στάσεις απέναντι στα LGBT+ άτομα	269

1.2	Η παραβίαση των κανόνων: Μια απειλή για όσους και όσες τους τηρούν	270
1.3	Οι κύριοι παράγοντες που συνδέονται με την τήρηση των κανόνων φύλου και σεξουαλικότητας στα ετεροφυλόφιλα και φυλοαμετάβατα άτομα	273
2.	Η προσέγγιση του λόγου	275
2.1	Η ψυχολογία του λόγου και η επιτελεστικότητα του φύλου	277
2.2	Αναλυτικά εργαλεία για την αποκάλυψη της δύναμης της γλώσσας στη συγκρότηση των κανόνων φύλου και σεξουαλικότητας	279
2.2.1	Τα ερμηνευτικά ρεπερτόρια	279
2.2.2	Η επιχειρηματολογία: Το παράδειγμα της αποσύνδεσης των εννοιών	280
2.2.3	Μεταβλητότητα	282
3.	Συμπέρασμα: Πρακτικές μέθοδοι για την καταπολέμηση της ομοφοβίας και της τρανσφοβίας	284
4.	Βιβλιογραφικές αναφορές	287

Γενικό συμπέρασμα. Φύλο και ψυχολογίες: Ιστορικά, επιστημολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα 291
ANNALISA CASINI, ISABELLE ROSKAM & VINCENT YZERBYT

1.	Μια σύντομη ιστορία της ψυχολογίας του βιολογικού και του κοινωνικού φύλου	292
1.1	Τέλη του 19ου αιώνα: Κατανοώντας και εξηγώντας τις διαφορές ανάμεσα στα φύλα	292
1.2	Οι δεκαετίες του 1930 και του 1940: Η αρσενικότητα και η θηλυκότητα ως χαρακτηριστικά προσωπικότητας	293
1.3	Από τη δεκαετία του 1950 έως τη δεκαετία του 1970: Κοινωνικό φύλο και βιολογικό φύλο, δύο διακριτές έννοιες	294
1.4	Από τη δεκαετία του 1980 έως σήμερα: Το κοινωνικό φύλο ως επιτελεστική κοινωνική κατασκευή	296
2.	Επιστημολογικές συνέχειες και ρήξεις στο πεδίο της ψυχολογίας του φύλου	297
2.1	Σχετικά με τις συνέχειες: Η διαμάχη φύσης/πολιτισμού και η διαφορική προσέγγιση	298
2.2	Σχετικά με τις ρήξεις: Από το έμφυλο άτομο στο έμφυλο σύστημα και από εκεί στη διατομεακή προσέγγιση	300
3.	Η ψυχολογία: Μια έμφυλη επιστήμη	303
4.	Συμπέρασμα	307
5.	Βιβλιογραφικές αναφορές	308

Κατάλογος συγγραφέων 313

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Για πολλούς, η καταπιεσμένη θέση της γυναίκας σε έναν ανδροκρατούμενο κόσμο ανήκει ανεπιστρεπτί στο παρελθόν, ενώ για άλλους, υποτυπωδώς συγκαλυμμένη, εξακολουθεί να αποτελεί το παρόν και χρειάζονται πολύς χρόνος και ακόμα περισσότερο κόπος προκειμένου να διασφαλιστεί στο μέλλον συνταγματικά, και όχι μόνο, η ισότητα των δύο φύλων. Υπάρχουν ακόμα και κάποιοι που θεωρούν ότι η ισότητα των δύο φύλων δεν υπάρχει επειδή, στο όνομά της, οι γυναίκες καταδυναστεύουν πλέον νομικά και πρακτικά τους άνδρες, οι οποίοι έχουν πάψει προ πολλού να αποτελούν κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά το ισχυρό φύλο.

Όσο αισιόδοξες, απαισιόδοξες ή ακραίες και αν φαντάζουν οι διάφορες αυτές απόψεις και στάσεις γύρω από το φύλο, δεν παύουν να βρίσκονται στο επίκεντρο περισσότερο ή λιγότερο συστηματικών και συγκροτημένων σχετικών με το ζήτημα συλλογικών συμπεριφορών. Προφανώς, ο σεξουαλικός προσανατολισμός έχει πάψει πλέον να θεωρείται ταμπού και ακόμα λιγότερο να αποτελεί αντικείμενο πολιτειακών διώξεων, όπως συνέβαινε παλαιότερα. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει πως η σχετικά πρόσφατη κοινωνιακή (και πολιτειακή) ανεκτικότητα απέναντι στο ατομικό δικαίωμα των πολιτών να βιώνουν ελεύθερα τη σεξουαλικότητά τους έχει περιορίσει ιδιαίτερα τη μέχρι πρότινος «κλασική» στερεοτυπική συμπεριφορά και τις στιγματιστικές της συνέπειες ενάντια σε μη πλειονοτικές πρακτικές. Μην ξεχνάμε, άλλωστε, πως η διεκδίκηση τα τελευταία χρόνια του δικαιώματος του σεξουαλικού προσδιορισμού έχει ενεργοποιήσει ποικίλες και πολύκεντρες αντιδράσεις, η ένταση των οποίων θυμίζει ορισμένες φορές παλαιότερες και καθόλου ανεκτικές εποχές σε οποιαδήποτε ιδιαιτερότητα μειονοτικού χαρακτήρα, αληθινού ή καταγγελλόμενου ως τέτοιου.

Η αλήθεια είναι πως μέχρι πρότινος στον συγκεκριμένο χώρο επικρατούσαν το κλίμα και οι διεκδικήσεις των «παθητικών» μειονοτήτων: οι άνδρες και οι γυναίκες ομοφυλόφιλοι απαιτούσαν την αναγνώριση της ύπαρξής τους, το δικαίωμα της σεξουαλικής τους ιδιαιτερότητας και τον σεβασμό από την πολιτεία και την κοινωνία, γενικότερα, της λειτουργίας τους ως κοινωνικής κατηγορίας ισότιμης με όλες τις άλλες. Έκτοτε, τα πράγματα άλλαξαν, ριζικά, θα έλεγα, αφού περάσαμε πλέον από τις παθητικές στις «ενεργές» μειονότητες. Ο σεξουαλικός προσδιορισμός, δηλαδή το δικαίωμα του ατόμου να προσδιορίζει το ίδιο το κοινωνικό του φύλο φυσικά, αλλά και το βιολογικό, οδηγεί τις διάφορες έμφυλες μειονοτικές ομάδες να θεωρούν την επίδειξη απλής ανεκτικότητας της πολιτείας απέναντί τους τελείως ανεπαρκή έως και προσβλητική. Η πολυεπίπεδη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους, από τη σχετικά απλή αλλά ακόμα δύσκολα ανεκτή –στην Ελλάδα τουλάχιστον– συμπεριληπτική γραφή, μέχρι τη γενικευμένη απελευθέρωση αλλαγής κοινωνικού ή/και βιολογικού φύλου, συνοδευόμενη από τις συνεπαγόμενες θεσμικές μεταβολές, συναντούν πολλαπλά εμπόδια, όχι μόνο πολιτισμικά, οικονομικά ή πολιτικά, αλλά, κυρίως, στον τρόπο σκέψης των κοινωνιών, για το φύλο προφανώς αλλά και για την ανθρώπινη φύση γενικότερα.

Το βιβλίο αυτό, όπως το επισημαίνουν εξάλλου και οι συγγραφείς του στην εισαγωγή τους, φιλοδοξεί να λειτουργήσει ως εγχειρίδιο στη μελέτη των διαφορών που υπάρχουν ανάμεσα στα δύο φύλα και οι οποίες, ενίοτε προσχηματικά, ενίοτε ουσιαστικά, προβάλλονται ως αναχώματα στην κατά τεκμήριο γενικευμένη επιδίωξη της σύγχρονης κοινωνίας να τα αναστείλει ώστε να άρει τις φυλετικές ανισότητες. Επικεντρώνεται φυσικά στον χώρο της ψυχολογίας και, το κυριότερο, οφείλω να τονίσω, επιχειρεί να ακολουθήσει το δίδαγμα που με περισσή μαεστρία κατόρθωσε να μας μεταδώσει ο βελγικής καταγωγής κοινωνικός ψυχολόγος Willem Doise σε ό,τι αφορά τη διάθρωση των τεσσάρων επιπέδων ανάλυσης της ανθρώπινης σκέψης και συμπεριφοράς, δηλαδή το ενδοατομικό, το διατομικό, το διομαδικό και το ιδεολογικό. Αυτό που επιχειρούν, με άλλα λόγια, οι συγγραφείς του άνα χείρας βιβλίου –με εξαιρετική επιτυχία– είναι να συγκεντρώσουν τα στοιχεία και τους μηχανισμούς που διάφοροι κλάδοι της ψυχολογίας έχουν μελετήσει προκειμένου να εξηγήσουν τις διαφορές και τις ομοιότητες μεταξύ των δύο φύλων στα διάφορα αυτά επίπεδα, γεγονός που επιτρέπει να υπερβούν τον απλοϊκό όσο και καταλυτικό δυϊσμό ανάμεσα στη φύση και στον πολιτισμό που κλασικά επικαλούνται κακόβουλοι και καλόβουλοι μελετητές της «πραγματικότητας» των φύλων.

Τελειώνοντας το σύντομο αυτό προλογικό σημείωμα, θα ήθελα να τονίσω πως το βιβλίο αυτό μπορεί να διαβαστεί με πολλούς τρόπους. Ο προφανέστερος, καθαρά ενημερωτικός, οδηγεί στο απαραίτητο ξεκαθάρισμα πλήθους

εννοιών, συχνά αντιφατικών μεταξύ τους, που κατακλύζουν τα ιδεολογήματα γύρω από το φύλο. Προέρχονται από το σχετικό ενδιαφέρον της «κοινής γνώμης» και προκαλούνται από την πίεση που ασκούν διάφορες κοινωνικές ομάδες –ενίοτε συνοδοιπόρες, ενίοτε αντιμαχόμενες– στον σχετικά πρόσφατο αναστοχασμό αναφορικά με το φύλο και, ειδικότερα, με τον διαχωρισμό ανάμεσα στη βιολογική και κοινωνική του ιδιότητα. Ο ουσιαστικότερος, κατά τη γνώμη μου, συνίσταται, ωστόσο, στον εντοπισμό των ιδεολογικών συστατικών που εμπνέουν, αναπτύσσουν και, σε τελευταία ανάλυση, διαιωνίζουν το πάθος με το οποίο δομούνται και ανταλλάσσονται τα επιχειρήματα που υποστηρίζουν τις διαφορές και τις ομοιότητες μεταξύ ανδρών και γυναικών, καθώς επίσης και εκείνα που τροφοδοτούν ή υποσκάπτουν τα θεμέλια της έμφυλης ταυτότητας.

Θέλω να πιστεύω πως όποιος και όποια, εμμέσως ή αμέσως, επιστημονικά, επαγγελματικά ή απλώς από διανοητική «περιέργεια» ενδιαφέρεται να μάθει κάτι παραπάνω από όσα ξέρει ή νομίζει πως ξέρει για τη διαφυλική πραγματικότητα, πολλά θα αποκομίσει διαβάζοντας τις λιγοστές επόμενες σελίδες.

Στάμος Παπαστάμου
Παλαιοκερασιά, Απρίλης 2023